

Informatīvais ziņojums par Latvijas Republikas konsultācijām ar Eiropas Komisiju attiecībā uz Latvijas Republikas iesniegto sūdzību Eiropas Komisijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 259.pantu (bijušais Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227.pants) pret Itālijas Republiku

Ministru kabineta 2008.gada 23.septembra sēdē (protokollēmums Nr.68 28.§) tika apstiprināts Latvijas Republikas nostājas projekts, iesniedzot Latvijas Republikas sūdzību Eiropas Kopienas Komisijā (tagad – Eiropas Savienības Komisija) saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227.pantu (tagad – Līguma par Eiropas Savienības darbību 259.pants) pret Itālijas Republiku (turpmāk – sūdzība).

Sūdzības iesniegšanas iemesls bija iespējamie Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 10. un 249.panta (tagad – attiecīgi Līguma par Eiropas Savienību 4.panta 3.punkts un Līguma par Eiropas Savienības darbību 288.pants) pārkāpumi no Itālijas Republikas puses, kas izpaužas kā Padomes 2003. gada 27. novembra Regulas (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1347/2000 (turpmāk – Regula Nr.2201/2003) neievērošana un pārkāpšana.

Latvija uzskatīja, ka Itālijas tiesa, izsniedzot Regulas Nr.2201/2003 42.panta 1.punktā minēto apliecību par nepilngadīgā M.Campanella atpakaļatdošanu no Latvijas uz Itāliju (turpmāk – apliecība), nebija pienācīgi piemērojusi Regulā Nr.2201/2003 noteiktos nosacījumus, kurus ievērojot šāda apliecība izsniedzama.

Atbilstoši minētā protokollēmuma 2., 3., un 4.punktā noteiktajam Latvijas Republikas Pastāvīgā pārstāvniecība Eiropas Savienībā 2008.gada 13.oktobrī sūdzību iesniedza Eiropas Kopienas Komisijā.

Atbilstoši Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227.pantā paredzētajam termiņam – 3 mēneši, Eiropas Kopienas Komisija 2009.gada 15.janvārī apstiprināja tās argumentētu atzinumu attiecībā uz Latvijas Republikas iesniegto sūdzību pret Itālijas Republiku un nosūtīja abām pusēm.

Eiropas Kopienas Komisija, izvērtējot Latvijas Republikas iesniegto sūdzību, Itālijas Republikas iesniegtos paskaidrojumus, kā arī uzklusot abas puses mutvārdu sēdē 2008.gada 9.decembrī, saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227.pantu uzskatīja, ka Itālijas Republika, attiecībā uz Itālijā notiekošo tiesvedību par bērna atpakaļatdošanu, izsniedzot apliecību, kas pievienota 2008.gada 21.aprīļa spriedumam, nebija pārkāpusi savas saistības ne saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma

TMzino_220410; Informatīvais ziņojums par Latvijas Republikas konsultācijām ar Eiropas Komisiju attiecībā uz Latvijas Republikas iesniegto sūdzību Eiropas Komisijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 259.pantu (bijušais Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227.pants) pret Itālijas Republiku

deklasificēšanai pamatojuma
TM 23.03.2026. vēstule Nr. 1-10/997

~~IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA~~

1. Stafecka
27.04.2026.

NAV KLASIFICĒTS

noteikumiem, ne saskaņā ar Regulas Nr.2201/2003 noteikumiem, ne arī saskaņā ar Eiropas Kopienas tiesību vispārējiem principiem. Eiropas Kopienas Komisija argumentētajā atzinumā norādījusi, ka šajos jautājumos dalībvalstīs nav piemērojama tikai Regula Nr.2201/2003, bet paralēli tai ir piemērojams arī dalībvalstu nacionālais regulējums. Eiropas Kopienas Komisija atzinusi, ka ir pieļaujamas atšķirības dalībvalstu nacionālajā regulējumā, šajā gadījumā dalībvalstu procesuālajā regulējumā.

Saskaņā ar minētā protokollēmuma 5.punktā noteikto Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijai (turpmāk – BGSILM) bija jāiesniedz ziņojums Ministru kabinetam par konsultācijām ar Eiropas Kopienas Komisiju, nepieciešamības gadījumā izlemjot Latvijas turpmāko rīcību.

2009.gada 24.marta Ministru kabineta sēdē tika izskatīts BGSILM sagatavotais informatīvais ziņojums „Informatīvais ziņojums par Latvijas Republikas konsultācijām ar Eiropas Kopienas komisiju attiecībā uz Latvijas Republikas iesniegto sūdzību Eiropas Kopienas komisijā saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227. pantu pret Itālijas Republiku”, kas iepriekš bija saskaņots ar Tieslietu ministriju un Ārlietu ministriju.

Ievērojot Eiropas Kopienas Komisijas atzinumā minēto, kā arī to, ka, vēršoties Eiropas Kopienas Komisijā saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227.pantu, mērķis nebija uzsākt tiesvedību Eiropas Kopienas tiesā, bet gan iegūt Eiropas Komisijas atzinumu konkrētajā lietā, minētajā informatīvajā ziņojumā tika secināts, ka nav uzskatāms par lietderīgu Latvijas Republikai vērsties Eiropas Kopienas tiesā pret Itālijas Republiku, kā to pieļauj Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227.panta noteikumi.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 24.marta sēdes protokollēmuma Nr.21 34.§ 2. un 3.punktā noteikto tika nolemts lūgt Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās biroja un Tiesībsarga biroja atzinumu par BGSILM iesniegto informatīvo ziņojumu, savukārt, BGSILM sadarbībā ar Ārlietu ministriju un Tieslietu ministriju pēc Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās biroja un Tiesībsarga biroja atzinuma saņemšanas, atkārtoti izvērtēt Latvijas Republikas iespējamo turpmāko rīcību attiecībā uz Latvijas Republikas iesniegto sūdzību Eiropas Kopienas Komisijā saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227. pantu pret Itālijas Republiku.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 29.maija rīkojumu Nr.359 „Par Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijas reorganizāciju” no 2009.gada

TMzino_220410; Informatīvais ziņojums par Latvijas Republikas konsultācijām ar Eiropas Komisiju attiecībā uz Latvijas Republikas iesniegto sūdzību Eiropas Komisijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 259.pantu (bijušais Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227.pants) pret Itālijas Republiku

NAV KLASIFICĒTS

IEROBEŽOTA PIEEJAMĪBA

1.jūlija Tieslietu ministrija pārņēmusi Latvijai saistošo starptautisko līgumu izpildi, kas izriet no Regulas Nr.2201/2003, Hāgas 1996. gada 19. oktobra konvencijas par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem, Hāgas 1980. gada 25. oktobra konvencijas par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem.

Par minēto informatīvo ziņojumu BGSILM 2009.gada 11.maijā no Valsts kancelejas tika saņemts Tiesībsarga biroja atzinums, savukārt, Tieslietu ministrijā 2010.gada 19.martā tika saņemts Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās biroja atzinums.

Tiesībsarga birojs savā atzinumā, nevērtējot Latvijas Republikas vēršanās Eiropas Savienības tiesā (turpmāk – EST) pret Itālijas Republiku lietderīgumu, secinājis, ka Itālijas Republikas tiesa, izsniedzot Regulā Nr.2201/2003 minēto apliecību par bērna atpakaļatdošanu, nav pienācīgi ievērojusi nosacījumus šādas apliecības izsniegšanai.

Kā norāda Tiesībsarga birojs, konkrētajā lietā Itālijas Republikas tiesa nav ievērojusi divus no 1989.gada ANO Bērnu tiesību konvencijā noteiktajiem bērna tiesību pamatprincipiem:

- bērna tiesisko interešu prioritātes principu - Itālijas tiesai, lemjot jautājumu par bērna atpakaļatdošanu, bija jāņem vērā bērna tiesisko interešu prioritātes princips kā primārais apsvērums, vērtējot lietas faktiskos apstākļus: bērns ir iedzīvojies Latvijā un Latvija ir uzskatāma par bērna pastāvīgo dzīvesvietu, bērns nav uzturējies personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar tēvu, tā rezultātā ir atsvešinājies no tēva un nav šķirams no mātes;

- bērna tiesības paust savu viedokli un tik uzklausi.

Tiesībsarga birojs uzskata, ka, lai izvērtētu bērna atgriešanu Itālijā viņa tēva aprūpē nepieciešams:

- objektīvi noskaidrot bērna viedokli par šo jautājumu ar kompetentu psihologu starpniecību;
- izvērtēt, vai šī rīcība atbilst bērna interesēm un kādas sekas tā atstāt uz bērna fizisko un garīgo veselību.

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās birojs, izvērtējot M.Campanella lietas apstākļus un piemērojamās tiesību normas, atbalsta BGSILM sākotnēji sagatavotajā informatīvajā ziņojumā pausto viedokli, proti, ka Latvijas Republikai nebūtu lietderīgi vērsties EST pret Itālijas Republiku, šādu apsvērumu dēļ.

TMzino_220410; Informatīvais ziņojums par Latvijas Republikas konsultācijām ar Eiropas Komisiju attiecībā uz Latvijas Republikas iesniegto sūdzību Eiropas Komisijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 259.pantu (bijušais Eiropas Kopienų dibināšanas līguma 227.pants) pret Itālijas Republiku

Jautājumā par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem Eiropas Savienības tiesības nosaka tikai procesuālo regulējumu. Materiālās tiesību normas, kurām jāatbilst jurisdikcijas valsts tiesu spriedumiem ir noteiktas ne tikai dalībvalstu nacionālajās tiesībās, bet arī Hāgas 1980.gada 25.oktobra konvencijas par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem, 1989.gada ANO Bērnu tiesību konvencijā, 1966.gada ANO Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām un 1950.gada Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā.

Šajā situācijā Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās birojs nevar piekrist Eiropas Kopienas Komisijas argumentētajā atzinumā izvēlētajai pieejai, par situācijas izvērtēšanas pamatu ņemot tikai Eiropas Savienības tiesībās un nacionālajās tiesībās noteikto, jo starptautiskās tiesības apskatāmajā jautājumā satur materiālās tiesību normas, kas būtiski papildina pastāvošo Eiropas Savienības un nacionālo tiesisko regulējumu un kam kolīzijas gadījumā ir augstāks spēks pār nacionālajām tiesību un Eiropas Savienības tiesību normām.

Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās birojs norāda, ka tas piekrīt Eiropas Kopienas Komisijas izteiktajam argumentam, ka formāli Itālijas, kā jurisdikcijas valsts rīcība atbilda Regulas Nr.2210/2003 noteikumiem. Tajā pašā laikā konkrētajā gadījumā ir acīmredzams, ka Itālijas valsts iestāžu rīcība ir kritizējama no vairāku starptautisko tiesību normu viedokļa. Proti, bērna labāku interešu ievērošana, bērna viedokļa noskaidrošana un uzklauššana, abu strīda pušu vispusīga apstākļu noskaidrošana un argumentu uzklauššana, kā arī attiecīgā tiesas nolēmuma atbilstoša motivēšana. Eiropas Kopienas komisija savā argumentētajā atzinumā bija izvēlējusies nekomentēt jautājumu par to, vai dalībvalsts acīmredzami kritizējamā rīcība no materiālo tiesību viedokļa var apšaubīt tās rīcību no procesuālo tiesību viedokļa, tai skaitā apšaubot jurisdikcijas valsts statusu.

Vienlaikus Ministru kabineta pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās birojs, ņemot vērā Eiropas Savienības institūciju, tai skaitā, EST, formālo pieeju jautājumam par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem, maksimāli norobežojoties no dalībvalstu rīcības atbilstības materiālo tiesību normām izvērtējuma, uzskata, ka vislabākais izveidojušās situācijas risinājums būtu panākt šī gadījuma izskatīšanu starptautiskajā instancē, piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesā (turpmāk – ECT). Gadījumā, ja nepilngadīgā M.Campanella māte nolems iesniegt pieteikumu pret Itāliju kādā starptautiskajā instancē, piemēram, ECT, Latvijas valdībai būtu iespēja iesaistīties lietā trešās puses statusā un paust savu nostāju par izveidojušos situāciju.

TMzino_220410; Informatīvais ziņojums par Latvijas Republikas konsultācijām ar Eiropas Komisiju attiecībā uz Latvijas Republikas iesniegto sūdzību Eiropas Komisijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 259.pantu (bijušais Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227.pants) pret Itālijas Republiku

Lai arī Ministru kabineta pārstāvis starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās neoficiāli ir saņēmis informāciju no Eiropas Komisijas pārstāvja, ka dalībvalstīm nevajadzētu iesaistīties tiesvedībā ECT trešās puses statusā, jo šādas iesaistīšanās sekas varētu būt pārkāpuma procedūras uzsākšana pret attiecīgo dalībvalsti par Līguma par Eiropas Savienību darbību 344.panta pārkāpumu (t.i., par to ko tiek pārkāpta EST ekskluzīvā jurisdikcija), tomēr negatīvs tiesvedības iznākums šādas pārkāpuma procedūras rezultātā nebūt nav viennozīmīgi prognozējams.

Lai arī '*Mox Plant*' lietā C-459/03, EST patiešām nepārprotami noteica, ka tai ir ekskluzīva jurisdikcija attiecībā uz Eiropas Savienības dibināšanas līgumu interpretāciju, jautājums par atsevišķu pamattiesību aizsardzību teorētiski var piekrist gan EST, gan ECT. Taču jāņem vērā, ka EST praktiski ļoti līdzīgā lietā C-303/09 PPU par bērna nelikumīgu aizvešanu no vienas dalībvalsts uz citu, nolēma nevērtēt Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 24.pantā garantētās bērna tiesības tikt uzklautam, lai arī bērna māte, Slovēnijas pārstāve un Latvijas pārstāve aicināja EST vērtēt šo apstākli, jo īpaši ņemot vērā lietas faktiskos apstākļus, no kuriem nepārprotami izrietēja, ka nav šaubu, ka bērns ir pietiekami pieaudzis (12 gadi) un ka bērns atklātā vēstulē Slovēnijas prezidentam paudis neizpratni par to, ka viņa viedoklis netiek uzklauts.

Tādējādi, pat ja Komisija nolemtu uzsākt pārkāpuma procedūru pret Latviju, uzskatot, ka iestāšanās ECT lietā trešās puses statusā patiešām ir pielīdzināma *Mox Plant* lietā analizētajai situācijai, kur dalībvalsts cēla prasību pret citu dalībvalsti starptautiskā šķīrējtiesā, pirms tam nekonsultējoties ar ES institūcijām, lietas iznākums nav viennozīmīgi prognozējams. Pat ja šādas tiesvedības iznākums būtu Latvijai nelabvēlīgs, Latvijas iespējamie finansiālie zaudējumi šajā gadījumā aprobežotos ar Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu.

Ievērojot to, ka:

- 1) Ministru kabineta 2010.gada 13.aprīļa (protokollēmums Nr.19 60.§) sēdē tika izskatīts Ārlietu ministrijas sagatavotais informatīvais ziņojums „Par Eiropas Cilvēktiesību tiesā izskatāmo lietu „Šneersone and Campanella v.Italy””. Saskaņā ar minētā protokollēmuma 2.punktā noteikto Ministru kabineta pārstāvis starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās pilnvarots iesaistīties tiesvedībā izskatāmajā lietā trešās puses statusā iesniedzēju pusē;
- 2) līdzšinējā EST prakses analīze liecina, ka tā tikai formāli analizējusi jautājumu par starptautiskās bērnu nolaupīšanas civiltiesiskajiem aspektiem, maksimāli

TMzino_220410; Informatīvais ziņojums par Latvijas Republikas konsultācijām ar Eiropas Komisiju attiecībā uz Latvijas Republikas iesniegto sūdzību Eiropas Komisijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 259.pantu (bijušais Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 227.pants) pret Itālijas Republiku

norobežojoties no dalībvalstu rīcības atbilstības materiālo tiesību normām izvērtējuma, tai skaitā bērna tiesību un cilvēktiesību normām;

3) Līguma par Eiropas Savienības darbību 259.panta (t.i., dalībvalsts uzsāk tiesvedību EST pret citu dalībvalsti) izmantošana Eiropas Savienības tiesībās tiek uzskatīta par galēju līdzekli un faktiski gandrīz nekad netiek piemērota;

4) Eiropas Komisijas atzinums bija Latvijai klaji nelabvēlīgs, tādējādi nav grūti prognozēt, kuras valsts pusē Eiropas Komisija nostātos, ja Latvija celtu prasību pret Itāliju;

5) labāku un efektīvāku Latvijas pilsoņa M.Campanella interešu aizstāvību Latvija var nodrošināt, iesaistoties trešās puses statusā ECT lietā „Šneersone and Kampanella v.Italy”;

secināms, ka Latvijas Republikai nav lietderīgi vērsties EST saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 259.pantu pret Itālijas Republiku.

Tieslietu ministra vietā
aizsardzības ministrs

I.V.Lieģis

22.04.2010. 13:09

1655

A.Skudra

67036836, Agris.Skudra@tm.gov.lv

TMzino_220410; Informatīvais ziņojums par Latvijas Republikas konsultācijām ar Eiropas Komisiju attiecībā uz Latvijas Republikas iesniegto sūdzību Eiropas Komisijā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 259.pantu (bijušais Eiropas Kopienų dibināšanas līguma 227.pants) pret Itālijas Republiku